

တၢ်ဘၣ်ဒီးလၢတၢ်ပယီၣ်ဆါ

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျါၣ်
တၢ်ပယီၣ်ဆါ(ထံၣ်ဘၣ်)န့ၣ် မ့ၢ်ဒီးဒုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျါၣ်တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ဆူၣ်
ဆၢတၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်အခိၣ်အမ့ၢ်တဖၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ကရၢ
(WHO) တယၢ်ကွၢ်ဝဲဒုၣ်လၢပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျါၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်
ပယီၣ်ဆါအံၤန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢပုၤအသီ
၉-၂ ကကွၢ် ဘၣ်ကွၢ်ကဲဝဲထံၣ်ဘၣ်အံၤ, ဒီးတန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်ပုၤသံ
အါန့ၣ်ဒီး ၁-၅ ကကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပုၤ
လၢအပူၤတၢ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ် တၢ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခဲနဒၣ်အပူၤပုၤအနီၣ်ဂံၢ်
လၢအဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဖျါလီၤဝဲလီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ပုၤ ၆ ၂၀၀၄ န့ၣ်အပူၤ,
ခဲနဒၣ်ပုၤတၢ်ပၤဖျါထီၣ်ဒီးဝဲလၢပုၤဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်လၢအပူၤဂ့ၢ်အိၣ်ဝဲ
၁.၆၁၃ ဂၤလီၤ.

၃/ပုၤ
လၢတၢ်ထီၣ်ယူအစီၣ်ဒီးတန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်Middlesex-London
ဆိၣ်ဒီးပုၤအသီလၢအဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်လၢအပူၤဂ့ၢ်ကိၢ်န့ၣ်ဒီး
လီၤ. ကသံၣ်လၢအကြိယာ်ထံၣ်ဘၣ်အံၤဘၣ်တၢ်သူအိၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤ
ပုၤစုၢ်ကိၢ်လီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ပန့ၢ်လဲၣ်.

ဘဲးထံၣ်ရဲယါ (bacteria) တၢ်အယၢ် လၢတၢ်ကိၢ်အိၣ်လၢ
(Mycobacterium tuberculosis) မ့ၢ်ခိၣ်ဘဲးထံၣ်ရဲယါ
၉/ဘၣ်ခူၣ်လိၣ်ဒုးဒုးကဲထီၣ်ဝဲထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်ရၢလီၤအသးဒ်လဲၣ်.

ထံၣ်ဘၣ်ရၢလီၤအသးလၢကလံၤကျိ, ဝဲပုၤတၢၢ်လၢအဆိၣ်ဒီး
တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်အံၤ မ့ၢ်ကူး, ကဆဲ, မ့တမ့ၢ်ကတိၢ်တၢ် ဒီးပုၤ
အၢၤတၢၢ်ကၢၤန့ၣ်ဘၣ်ဘဲးထံၣ်ရဲယါဆူအသးပုၤန့ၣ်လီၤ.

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ပုၤလၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ကဲအိၣ်တၢၢ်ကၢၤန့ၣ်ကဘၣ်ဆိၣ်သ
ကိၢ်,ဘၣ်ထွဲသကိၢ်ဒီးပုၤလၢအဘၣ်တၢ်တၢၢ်လၢတၢ်ဆၢတၢ်ဖးယံာ်အ
တီၢ်ပုၤလီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်လၢအတပူၤဂ့ၢ် မ့ၢ်တၢ်ဖန့ၢ်လဲၣ်.

ကၢၤန့ၣ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်န့ၣ် တညီန့ၢ်ဖၢၤဆါပုၤတၢၢ်န့ၣ်ဘၣ်,
မ့ၢ်လၢတၢ်ဆိၣ်ယာ်လၢအဖီၣ်ပုၤလၢ လၢဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်တၢ်တန့ၢ်ဘၣ်,
သ့ကြိအာ်တၢ်လၢကဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအယၢ်အိၣ်မ့ၢ်
ဒီးဘၣ်ဆၢ တပူၤတၢၢ်လၢပုၤတၢၢ်န့ၣ်အပူၤဘၣ်. တၢ်အာ်အံၤ
ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအိၣ်အမ့ၢ် ထံၣ်ဘၣ်လၢအတပူၤဂ့ၢ်, ဒီးဘၣ်တၢ်ကိၢ်
စုၢ်ကိၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ကဲထံၣ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဘၣ်ဆၢ
တၢ်ထံၣ်အိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဒ်သိးအံၤ
တဖၢ် တဆိးက့ဘၣ် ဒီးရၢလီၤအသးဆူပုၤဂၤအဆိၣ်တသ့ဘၣ်.

ထံၣ်ဘၣ်လၢအပူၤဂ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဖန့ၢ်လဲၣ်.

လၢပုၤတၢၢ်အပူၤ အတၢ်ဒီးတဒၢအဂံၢ်လၢအကြိအာ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢ
အဆိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်. အာ်ကမၤန့ၢ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအ
ပူၤဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပန့ၢ်ကဟံးယုၣ်ဒီး-

- ကူး
- ကူးထီၣ် ပၤယုၣ်ဒီးသ့ၣ်မ့တမ့ၢ် ကဟး
- တၢ်ကီၢ်ထီၣ်
- ကယၢ်ထီၣ်လၢပုၤန့ၢ်ဒီး
- အယၢ်လီၤစ့ၤကွၢ်
- တၢ်ဘဲးအသး

ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ် မ့ၢ်ဖၢၤဘၣ်ဒိဝဲပသ့ၣ်ဒီးကလံၤကျိ
သ့ၣ်တဖၢ်န့ၣ် တၢ်ပၤအိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဆါဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်န့ၣ်လီၤ.
ထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖၢၤဘၣ်ဒိကွၢ်ဂီၤအၢၤ လၢနီၣ်ခိၣ်နီၣ်ကစၢ်အပူၤန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်
လၢအဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်တၢ်ဘၣ်.

**ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအတပူၤဂ့ၢ်န့ၣ် ဒုးကဲထီၣ်ဝဲထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါအယၢ်
လၢအပူၤဂ့ၢ်ဝဲသ့ၣ်.**

သ့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဆိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ် လၢအတပူၤဂ့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ်က
ကဆိတလအသးဆူ ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်သ့ၣ်လဲၣ် တၢ်ဆိၣ်ယာ်
လၢအပူၤ လၢကကြိအာ်တၢ်ဆါအယၢ်လၢအဆါထီၣ်ဝဲ မ့ၢ်တသ့တန့ၢ်
ဘၣ်အဆါန့ၣ်လီၤ. တၢ်တယၢ်ကွၢ်ဝဲလၢ ၅မ့ၢ်ကယၢ် တၢ်ဘၣ်ယီၣ်အိၣ်ဝဲ
လၢကဒုးကဲထီၣ် ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်ဝဲလၢအဆိၣ်ထံးခဲန့ၣ်အ
တီၢ်ပုၤလၢကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အာ်အံၤအလီၢ်ခဲ
၅မ့ၢ်ကယၢ်ဒုးဆိထီၣ်ဝဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်ဝဲလၢပုၤတၢၢ်အ
တၢ်ဆိၣ်မူလၢအဆိၣ်လီၤတဲာ် ဒီးဆၢတၢ်ညါအပူၤသ့ၣ်လီၤ.

ဖၢၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆါလၢအပူၤဂ့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လဲၣ်.

ပုၤလၢတၢ်ဖိလၢသ့ၣ်တဖၢ်အံၤ အါဒၣ်တက့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်
တၢ်ဆါအယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်သ့ၣ်-
ပုၤသးစၢ်စီဖိ ဒီးပုၤသးပုၤ, ပုၤလၢအလဲၤစီဖျါဘၣ်တၢ်သ့ၣ်
လီၤဘဲးသးလီၤတီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် ဒီးပုၤလၢအတဆိၣ်ဒီး
တၢ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ကဲကိၢ်တၢ်တန့ၢ်ဘၣ်လၢအပူၤ, ဘၣ်ထွဲယုၣ်ဒီး
အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ အတၢ်အိၣ်သးအကလုၢ်ကလုၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်ခဲလၢဂီၢ်န့ၣ် တၢ်လူၤယုၣ်ညါအိၣ်လၢ
ဆူၣ်ချဲၣ်ကျိ(Health Unit) လီၤ. ပုၤတၢၢ်လၢအဆိၣ်ဒီး
တၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤသးဘူးတၢ်တၢ်ဒီးပုၤလၢအဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်
တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအိၣ်လၢကဘၣ်မၤကွၢ်အဖဲးဘၣ်ဖိလၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်လၢဘၣ်ဖိလၢန့ၢ်တၢ်ဖန့ၢ်လဲၣ်.

တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်အထံဖိတဖၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ ၉/ဘၣ်ခူၣ်လဲၣ်ထီၣ်ထံ
(tuberculin protein) ဒီးဆဲးန့ၢ်လီၤလၢဘၣ်ဖိလၢ လၢစုၣ်
တီၤလီၤခဲသီၤသီၤဝဲအလီၢ်ခဲ, နကဘၣ်ဟဲကွၢ်ဒုးန့ၣ်ကုၤန့ၣ်
လၢတၢ်ကကွၢ်ဝဲ.တၢ်မ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသး(ကဖိထီၣ်)န့ၣ်ကထီၣ်ကွၢ်ဝဲလီၤ.
တၢ်မ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးအကွၢ်ဂီၤ မ့ၢ်အိၣ်ထဲလဲၣ်မးကစဲးဝဲလၢထံၣ်ဘၣ်
အိၣ်ဝဲလီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ဘၣ်ဖိလၢန့ၢ်ဒီးတၢ်ဆါအစီၣ်ပညီမ့ၢ်တၢ်ဖန့ၢ်လဲၣ်.

တၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးမ့ၢ်လီၤတၢ်လံန့ၣ်,ညီန့ၢ်အစီၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲလၢန့ၣ်
န့ၢ်တၢ်လဲထံၣ်ဘၣ်အယုၤအယၢ်ဝဲလၢနတၢ်ဆိၣ်မူအပူၤတဘျီဘျီလီၤ.
ကသံၣ်သရဲၣ်ကမၤကွၢ်ကိၢ်ဒီးန့ၢ်လၢအမ့ၢ် - တၢ်ဒိကွၢ်ဆဲးစီၣ်(ဖးဒိယဲ
ဖျါ) ဒီးတၢ်မၤကွၢ်နကဟး, မၤလီၤတၢ်ဝဲဒ်သိးနသ့တဆိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အ
ယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအပူၤဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,
တပူၤဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ခဲဒ်လၢဂီၢ်ကဒုးဖျါထီၣ်တၢ်လၢအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်ဆါအိၣ်သ့, တၢ်ယါဘျီအိၣ်သ့
ဒီးဘျီကွၢ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယၢ်ကျဲ

ညီန့ၢ်အါတက့ၢ် ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဖျးတၢ်ယၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ် လၢကယၤ ဘျီထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအဖျးဂၤသ့ ဒီးတြီတဖၢဝဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢ ကနးထီၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်ဖိၣ်သ့ၣ်တဖၢဝဲလၢတၢ်ညီန့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်- Isoniazid(INH), Pyrazinamide(PZA), Rifampin and Ethambutol သ့ၣ်တဖၢဝဲန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အ ယၢ်လၢအတဖျးဂၤဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်, နကသံၣ်သရၣ်တမၤနအိၣ်ကသံၣ်ဖိၣ် လၢတၢ်ကိးအိၣ်လၢ prophylaxis လၢ ၉လၢ ၈၇၂ ၁၂ လၢကမၤ ၅၃လီၤထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢကဖျးကထီၣ်ဝဲအု ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအဖျး ဂၤန့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ဖိၣ်ခဲလၢကထံၣ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ် အိၣ်ထါၣ်န့ၣ်အပူၤ တၢ်ဟ့ၣ်ကလီၤဝဲလီၤ. နကသံၣ်သရၣ်ကယုန့ၢ်ကသံၣ်သ့ၣ်တဖၢဝဲအိၣ် လၢတၢ်အိၣ်အုၣ်အိၣ်ချ အဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

HIV ဒီး TB မ့ၢ်တၢ်ဆါလၢအဘၣ်ကုဘၣ်ကိၣ်တၢ်လီၤ.

HIV မ့ၢ်တၢ်အယၢ်တကလုာ်လၢအမၤလီၤမၤဂံၢ်ဘါ လၢအိၣ်လၢနပူၤ အယၢ် လၢနကဖျးဆၢတၢ်ဖျးတၢ်ယၢ်အဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကီလီၤ. လၢဟီၣ် ခိၣ်ဒီးတဖျးညါ ထံၣ်ဘၣ်မ့ၢ်တဆါလၢအဆၢပူၤအုၣ်တၢ်သံ, လၢပူၤလၢအ အိၣ်ဒီး HIV တဖၢဝဲအသိးအကျါလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယၢ်ပူၤလၢအအိၣ် ဒီးထံၣ်ဘၣ် ဒီး HIV တဖၢဝဲလိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်သိၣ်လီၤအိၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ဆုး တၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၢဝဲအိၣ် ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ယၢ်ကျဲတသ့ဝဲအသ့လၢအဆါအချ လီၤ.

ကသံၣ်ဂ့ၢ်လိာ်ထီၣ်ဒါ TB

ကသံၣ်ဂ့ၢ်လိာ်ထီၣ်ဒါထံၣ်ဘၣ်န့ၣ် တဖၢတၢ်လၢတၢ်ယၢ်ကျဲယိယိဖိဘၣ်. ဖဲပူၤတဂၤလၢအဘၣ်ဝဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအဖျးဂၤန့ၣ်တ အိၣ်ကသံၣ် ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါတၢ်အယၢ် ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်ကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လိာ် ထီၣ်ဒါက့ၤကသံၣ်တဖၢဝဲလီၤ. လၢတၢ်အိၣ်အပူၤပူၤတဂၤအိၣ် ကရၤလီၤက့ၤကဲကသံၣ်ဂ့ၢ်လိာ်ထီၣ်ဒါက့ၤထံၣ်ဘၣ်အိၣ်အိၣ်ပူၤအဂၤလီၤ. တၢ်လဲလိာ်အပူၤတဖၢဝဲလၢကသံၣ်ဂ့ၢ်လိာ်ထီၣ်ဒါက့ၤထံၣ်ဘၣ် အိၣ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ညါလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၢဝဲအိၣ်တနီၤနီၤကိၣ်ခိၣ်မးလၢတၢ်ကယၤကျဲအိၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယၢ်တၢ်အဂီၢ်ခိၣ်ဝဲလၢပူၤကအိ ထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ခဲလၢက လၢကသံၣ်သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤမၤလီၤဝဲအသိးလီၤ.

လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိ-အဂီၢ်ဆဲးကျိးဘၣ် တၢ်ပၤယၢ်တၢ်ဘၣ်ကုဘၣ်ကိၣ်တၢ်ဆါအကရၢ
Middlesex-London Health Unit
519-663-5317 ext. 2330.

တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်သးတဖၣ်
တၢ်မၤပတုာ်(ထံၣ်ဘၣ်)ပူၤမၤသကိးတၢ်

www.stoptb.org
ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ဆုၣ်ချကရၢ
www.who.int/en/
ကမ့ၢ်ဆုၣ်ချကရၢအါၣ်စးလၢခဲန့ၣ်

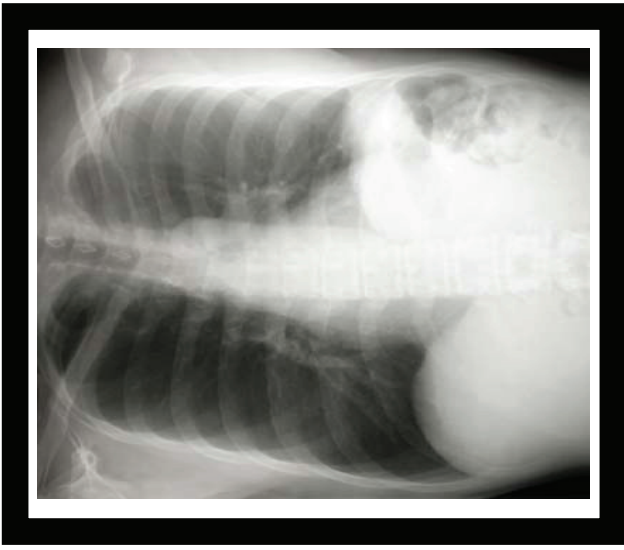
www.publichealth.gc.ca
ပူၤခဲန့ၣ် ပသိၣ် တၢ်ကရၢကရီ
www.lung.ca
တၢ်ဆါအုၣ် ကဲးတံၢ် လၢန့ၣ်ဖျၢၣ်
www.aidslondon.com

Middlesex-London Health Unit
50 King St., London, ON N6A 5L7
tel: (519) 663 - 5317 • fax: (519) 663 - 9581
health@mlhu.on.ca

Strathroy Office - Kenwick Mall
51 Front St. E., Strathroy ON N7G 1Y5
tel: (519) 245 - 3230 • fax: (519) 245 - 4772

တၢ်ပသိၣ်ဆါ

တမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်ဆါ
လၢအပူၤကွံၣ်ဘၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်နီၤကိၣ်တဖၣ်

Karen